

Ceriņi rieš pumpurus, laimiņiem – asni

DĀRZĀ

IVETA ŠMUGĀ

Turpinām stāstīt un uzklaut stāstus par neparastajiem novērojumiem dārzā, mežā, laukos, plāvās.

Šīs siltās un līdz šim zaļās ziemas novērojumos, iespējams, daudzi dārzu saimnieki, aplūkojot puķu dobes, ievērojuši čikstēnes dzenam asnus, kā arī augam gārsu jaunus dzinumus.

Arī ceriņu pumpuri vairāk līdzinās pavasarim, jo ir lieli un zaļi, laikam domā, ka jau ir laiks dzīt lapas.

Nesen kāda paziņa teica, ka mežā atradusi trīs gailenes.

AUTORES foto

PAŠVALDĪBU ZIŅAS

Gatavojas pasākumam „Mirdzi, Liezēre!”

LIEZĒRES pagastā par skaistu tradīciju kļuvis pasākums „Mirdzi, Liezēre!”, kas norisināsies janvāra izskaņā.

Lai pasākums „Mirdzi, Liezēre!” notiktu, Liezēres kultūras nama vadītāja **Lelde Pieta** aicina pagasta iedzīvotājus iesaistīties tā tapšanā.

— Līdz 13. janvārim ikvienam ir iespēja sūtīt savus ierosinājumus un ieteikumus par cilvēkiem, kuri būtu pelnījuši pateicību par savu darbu, sasniegumiem un aktivitātēm 2019. gadā. Ierosinājumus var rakstīt brīvā formā vēstulē ar norādi — pasākumam „Mirdzi, Liezēre!”. Tās var atstāt Liezēres un Ozolu veikalos, iemetot pasākumam paredzētās kastītes, Liezēres bibliotēkā, kā arī sūtīt elektroniski uz e-pastu lelde.pieta@madona.lv, — aicina kultūras nama vadītāja.

Jaunas vēsmas kultūras namā

MĀRCIENAS pagasta kultūras namā janvāris ir mierīgs periods, jo pēc pasākumiem piesātinātā decembra ir jāatpūšas, lai ar jaunām domām un mērķiem tiktu plānotas aktivitātes un pasākumi.

— Janvāris vienmēr ir bijis mierīgs laiks, kad vairāk darba tiek veltīts plānošanai. Bet šomēnes pasākumi netiek organizēti, jo kultūras namā norit dažādi tehniski darbi, kultūras nams iegūst jaunas vēsmas. Gada beigās tika labiekārtota diskožāle un veikti pēdējie krāsošanas darbi. Šobrīd tiek liktas aizkaru stangas un aizkari. Tie būs arī skatuvei, — pastāsta Mārcienas kultūras nama vadītāja **Zanda Buzina**. — Paralēli visiem notikumiem kultūras namā gatavojamies februāra pasākumiem. Zināms, ka notiks tradicionālā Maslepiča, bet februāra beigās pirmreizējs pasākums — šovs — deju festivāls. Sadarbojoties ar Rasmu Plataču un šovu deju grupu „Oreo”, tiek strādāts, lai pasākums izdotos. Jau ir izsūtīti ielūgumi un saņemtas arī pirmās apstiprinātās atbildes no dalībniekiem.

Iespēja pieteikties pie speciālistiem

ĒRĢĻU novadā arī šogad tiek piedāvāta iespēja apmeklēt dažādus ārstus. 15. janvārī no pulksten 10 līdz 17 Ērgļos, Parka ielā 7 (pie slimnīcas), būs pieejama mobilā diagnostika. Pieejama gan mamogrāfija, gan rentgens (plaušām, locītavām u. c.). Pieņemšana — pēc iepriekšēja pieraksta, un pieraksts jāveic pie ģimenes ārsta. Savukārt 31. janvārī Ērgļos piestās Bērnu mobilais *buss* ar bērnu neirologu un okulistu. Pieteikties var pie sava ģimenes ārsta.

AGRITA NUSBAUMA-KOVAĻEVSKA

Svētkos eglīte podā – ko ar to iesākt pēc tiem

Aizvien biežāk Ziemassvētku rotu — eglīti — cilvēki izvēlas pirkt podiņā, lai pēc svētkiem, izstādīta dārzā, tā priecētu vēl ilgi.

To, kā šāda eglīte ieaudzējama dārzā, skaidro Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra (LLKC) vecākais dārzkopības eksperts Māris Narvils.

Pamatnosacījums eglītes stādīšanai ir vietas izvēle. Lai egle parādītu visu savu krāšņumu, tai nepietiks ar dažu kvadrātmetru brīvu laukumu dārzā. Minimālā nepieciešamā platība ir pieaugušas eglītes platums un vēl metrs uz katru pusi vai — vēl labāk — pāris metru. Ja vēlaties, lai egle augtu krāšņāka, ļaujiet tai vismaz pusi dienas baudīt sauli, stādīšanai izvēloties vismaz daļēji saulainu vietu.

Tāpat pārliecinieties, ka tur, kur gribat eglīti stādīt, jau neatrodas koki, kuri pieaugot pilnībā noēnos eglī, nolēmto to nonīkšanai.

Rūpīgi jāpārdomā arī tas, vai nākotnē nav plānoti kādi labiekārtošanas darbi, kuru veikšanai iestādīta eglīte var traucēt. Vēlme redzēt izgreznotu eglīti pa logu bieži noved pie tā, ka koku piestāda pārlietu tuvu ēkai. Ja egle izaugs 10 m augsta, tā arī jāstāda 10 metru attālumā no mājas.

Ja vēlaties eglīti svētku laikā pēc iespējas mazāk traumēt, nenesiet to istabā vispār — to droši var izpušķot ārā, un kociņam ir mazāks stress. Pēc svētkiem, noņemot rotas, eglīti var nolikt kādā nojumē, kur gaisi un vēji nav pārāk brāžaini. Ja augsne nav sasalusi, eglīti ar visu podu var pierakt un viegli nomulcēt ar lapām vai šķeldu, arī salmi vai siens der, tikai ne cieši pie stumbra.

Ja nu eglīte podiņā tomēr bijusi

telpās, pēc svētkiem tā pāris nedēļu jāpatur aukstā un gaišā telpā, lai atkal adaptējas vēsumā. Ja sals nav lielāks par -5°C, to droši var likt ārā, podu apmetot ar sniegu. Ja pieturas nopietns sals, tad jāpagaida, līdz sals samazinās, un tikai tad eglī izliek ārā. Ja augsne sasalusi, jābūt iepriekš sagatavotai mulčai, ar ko piesegt.

Savā īpašumā noteikti var stādīt arī vairākas eglītes. Ar vienu eglīti jāaprobežojas, ja dārzs ir neliels — līdz 600 m². Ja dārzs ir divreiz lielāks, var stādīt 2—3 kociņus, bet, ja tas ir jau hektārs, tā ziemeļu pusē var veidot nelielu eglu audzi no vairākiem desmitiem koku.

ILZE RŪTENBERGA-BĒRZIŅA,
LLKC sabiedrisko attiecību vadītāja

Jauni noteikumi lauksaimniekiem

DER ZINĀT

Sākot ar janvāri, jāreģistrē degvielas tvertnes, kas ietilpīgākas par kubikmetru.

No 2020. gada 1. janvāra lietotājiem, kas iegādājas nefasēto degvielu vairumtirdzniecībā izmantošanai savām vajadzībām, to atļauts uzglabāt tikai Valsts ieņēmumu dienestā deklarētās, normatīvo aktu prasībām atbilstošās stacionārās tvertnēs, ja akcīzes preču apriti reglamentējošajos normatīvajos aktos nav noteikti citādi. Jādeklarē tikai stacionārās tvertnes, bet pārvietojamās tvertnes, kas paredzētas tikai degvielas

pārvadāšanai, nav jādeklarē. Valsts ieņēmumu dienests (VID) šādi iecerējis cīnīties pret nelegālas izcelsmes degvielu, taču zemnieki kritizē, ka jaunie noteikumi rada nevajadzīgu birokrātisku apgrūtinājumu. Jaunie noteikumi paredz, ka ikvienam degvielas izmantotājam, kura rīcībā ir parvienu kubikmetru lielākas tvertnes, tās būs jāreģistrē VID Elektroniskās deklarēšanas sistēmā (EDS). Tā kā lauksaimnieki ir vieni no tiem, uz ko jaunā norma attieksies, “Zemnieku sacima” paudusi satraukumu, ka tas nozīmē nevajadzīgu papildu administratīvo slogu.

— Piemērs: mēs jums uzspiežam, ka katram ir jāreģistrē mājas

ledusskapis un jāpasaka, cik daudz piena vai gaļas jūs tur glabājat. Mums jāreģistrē transportlīdzekļi, lopi, tagad degvielas tvertnes. Kas nākamais? Mēs jau ejam uz to, ka viss jāuzskaita, — saka “Zemnieku sacima” lauksaimniecības politikas eksperts Mārtiņš Trons.

VID mierina, ka visi “Zemnieku sacima” paustie ieteikumi ir ņemti vērā un iekļauti Ministru kabineta noteikumos. Degvielas tvertņu īpašnieku saraksts nebūs publisks, un ar dokumentu pārēmīgu sagatavošanu nebūs jānodarbojas. — Nezinu, vai par administratīvo slogu var nosaukt to, ka vienu reizi uzņēmējs ieies EDS, norādīs tvertnes tilpumu un adresi.

Ja būs vēl viena tvertne, tas vēlreiz jāizdara par konkrēto tvertni. Grozījumu mērķis ir cīņa ar nelegālas izcelsmes degvielu, — skaidro VID Akcīzes preču aprites daļas vadītāja Baiba Šmite-Roķe.

Valsts ieņēmumu dienests informē, ka jau ir uzsākta degvielas uzglabāšanas tvertņu reģistrācija. Tvertnes, kuru tilpums ir 1 kubikmetrs vai lielāks, EDS jādeklarē degvielas lietotājam (juridiskai vai fiziskai personai, kas ir reģistrēta komercregistrā kā komersants vai nodokļu maksātāju reģistrā kā saimnieciskās darbības veicējs), kurš izmanto degvielu, izņemot gāzi, savām vajadzībām.

Sagatavoja IVETA ŠMUGĀ

Piena nozares kooperācijas jomā — konsolidācija

2019. gadā piena nozarē ir sākusies kooperatīvu konsolidācija jeb apvienošanās.

Pērn aktīvu darbību uzsācis 2018. gada nogalē dibinātais kooperatīvs “Baltu piens”, kurā apvienojušies astoņi Latvijas un viens Lietuvas piena ražotāju kooperatīvi. Kooperatīvā “Baltu piens” caur minētajiem deviņiem biedriem ir apvienojušies 1250 piena ražotāji (mazās un vidējās zemnieku saimniecības), kuri gadā saražo aptuveni 250 000 tonnu piena. Tāpat ir uzsākta kooperatīva “Piena ceļš” apvienošanās ar Igaunijas kooperatīvu “E-PIIM”, kad pēc Eiropas Savienības standartiem darbosies jauns starpvalstu kooperatīvs “E-Plim Societas Cooperatwa Europaea Limited”. Jaunais kooperatīvs plāno uzbūvēt piena pārstrādes uzņēmumu Igaunijā ar pārstrādes jaudu 1000 tonnu dienā. Latvijā Lauksaimniecības kooperatīvu asociācija (LLKA) vairāk-

kārt ir uzsverusi, ka piena un graudu nozarē nepieciešams iet nākamo attīstības etapu — veicināt kooperatīvu savstarpējo sadarbību jeb tā saucamo “otrā līmeņa kooperāciju”.

2019. gads ir bijis būtisks arī citu nozaru kooperatīvajām sabiedrībām, jo mainījās kooperatīvo sabiedrību darbību regulējošā likumdošana un nācās pielāgoties jaunajām prasībām. Pērn 1. janvārī stājās spēkā jauns Kooperatīvo sabiedrību likums, kā arī, pamatojoties uz jauno Kooperatīvo sabiedrību likumu, tika izstrādāti un apstiprināti jauni Ministru kabineta noteikumi par kooperatīvo sabiedrību atbilstības izvērtēšanu. Ministru kabineta noteikumos iekļauta sadaļa par mājražotāju kooperatīvo sabiedrību atbilstības izvērtēšanu, kā arī paredzēti atvieglojumi nosacijumi attiecībā uz kooperatīvu biedru skaitu otrā līmeņa kooperatīviem un kooperatīviem, kuri darbojas putnkopības nozarē.

Atbilstības statuss dod iespēju kooperatīvajām sabiedrībām pieteikties dažādiem valsts un Eiropas Savienības atbalsta pasākumiem, kā arī ir kā sava veida garantis zemniekiem, ka konkrētajam kooperatīvam var uzticēties un tas strādā pēc kooperācijas principiem.

Aizvadītajā gadā kooperatīvi kārtējo reizi sevi pierādīja kā lauksaimnieku balsts brīžos, kad valstī nav vērojama ilgtermiņa finanšu stabilitāte. Kooperatīvi bieži vien ir tie, kuri palīdz biedriem finansiāli pārvarēt grūtākus saimniekošanas brīžus. Tāpat, piemēram, piena ražotāju kooperatīvi nodrošina zemniekiem stabili piena iepirkuma cenu, veidojot uzkrājumus un no tiem veicot piemaksas zemniekiem gadījumā, ja piena iepirkuma cena samazinās zem kritiskās robežas.

2020. gadā LLKA plāno turpināt darbu pie 2019. gadā iesāktajām ak-

tivitātēm — mājražotāju kooperācijas veicināšanas, kooperatīvu vadītāju un darbinieku izglītības, kooperācijas idejas popularizēšanas lauksaimnieku, meža īpašnieku un mājražotāju vidū. Tāpat arī vēl jāturpina darbs pie otrā līmeņa kooperācijas veicināšanas gan piena, gan graudu nozarē, kā arī jādomā, kā attīstīt kooperāciju nozarēs, kur tā ir vājāka — šis jāskata kopā ar kooperācijas atbalstu nākamajā plānošanas periodā. Zemkopības ministrija sadarbibā ar LLKA un citām lauksaimnieku organizācijām ir uzsākusi aktīvu darbu pie nākamā plānošanas perioda atbalsta politikas plānošanas. Darbs vēl turpinās, līdz ar to 2020. gadā viens no galvenajiem izaicinājumiem ir vienoties par maksimāli efektīvākiem atbalsta mehānismiem kooperācijas mērķu sasniegšanai nākamajos septiņos gados.

LINDA UZKALNE,
LLKA izpilddirektore